

Arkeologia

NYT!

Arkeologi

NU!

3 / 93

0 5 10 15 20 cm

Kansi:**Itä-Karjalaisia kalliopiiirroksia.****Työryhmän käyttöön toimittanut****Marianne Schauman-Lönnqvist.****Arkeologia NYT! - Arkeologi NU!****ISSN 1236-4827**

Tiedotetta julkaisee Turun maakuntamuseon ystävät r.y:n arkeologian työryhmä. Vastaava toimittaja Anneli Keränen Västäräkinkatu 1 A 7, 20610 Turku. Toimituskunta Matti Eloranta, Heimo Kumlander, Terttu Lempiäinen, Minna Sartes, Leena Soini ja Aava-Leena Suominen.

Tiedotteen saavat Turun maakuntamuseon ystävät jäsenetuna ilmoittamalla kanslistille haluavansa sen. Turun maakuntamuseon ystävät r.y:hyn voi liittyä soittamalla yhdistyksen kanslistille puh.921-352 555 klo 9.00-11.00 välisenä aikana arkipäivinä. Tiedotetta voi tilata Arkeologian työryhmältä: Turun maakuntamuseon ystävät r.y. / arkeologian työryhmä, Kalastajankatu 4, 20100 Turku. Tiedotteen irtonumerohinta on ei-jäsenille 10mk, "vuosikerta" (kolme numeroa vuodessa) 40 mk kotiin postitettuna.

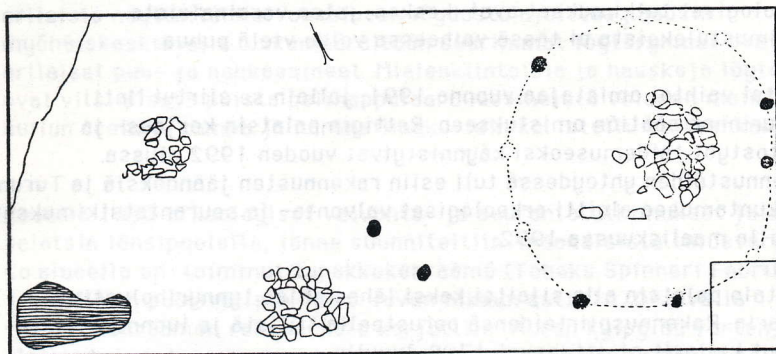
Arkeologian työryhmä toivoo saavansa arkeologiasta kiinnostuneita kontaktihenkilöitä maakunnasta. Tiedotteessa julkaistaan muinaistieteellisiä artikkeleita ja juttuja joita toivotaan niin alan ammattilaisilta, harrastajilta, kuin muiltakin asiasta kiinnostuneilta.

Tiedustelut: Leena Soini koti 921-514 360, työ 921-633 7462 ja Heimo Kumlander koti 921-353 240, työ 921-612 183.

Varsinais-Suomen historia I

Esihistoria

A.M.Tallgren 1931

Kiviliesiä Jäkärlässä. Yhden ympärillä on merkkejä kodan paalukehästä.

Varsinais-Suomen asutus eri vaiheissaan on jättänyt omat merkinsä maaperään. Tutkijat ovat tehneet päätelmiä maälöytöihin ja erityisesti löytöyhteyksiin perustuen. Niin vuosisadan alun kuin nykyisten arkeologienkin työsaralla tutkijat ovat joutuneet monien selvittämättömien ongelmien eteen. Eräaseen ratkaisemattomaan ongelmaan A.M.Tallgren viittaa kerrottuaan kivikauden esihistoriasta Varsinais-Suomen historia I:n osassa Esihistoria:

"...Sellaisissa oloissa tai puitteissa kului Varsinais-Suomen vanhimman asutuksen elämä sukupolvien vaihdellessa. Sen yksilöiden elämän taistelujen, murheitten, vaistojen ja ilojen selvittämiseksi ei meillä ole mitään todistuskappaleita. Onpahan vain V. A. Koskenniemen runo, jonka hän on sepittänyt katsellessaan Maarian Jäkärän kivikautisia lieden-sijoja. Saamme tunnelman, kuvan, johon voi runoilla paljon lisää loimia ja kuteita..."

Kivikauden liesi (V.A.Koskenniemi)

Kenpä muistaa, musta liesi,
lieskas sammunut tulta,
ett' on saanut erämiesi
lämmön viluhunsa sulta?

Kenpä muistaa: mies ja nainen
yönsä ääressäsi makas,
joille, liesi loimuvainen
olit kerran koti rakas.

Ilo, tuska tuntemansa
maahan jäljettömiin haihtui.
Tuhkaks luusa haudoissansa
tuntemattomaksi vaihtui.

Iloin, suruin, kärsimyksin -
minne, minne kaikki meni?
Vanha liesi, nokes yksin
vielä mustaa kämmeneni.

Satu Mikkonen-Hirvonen

RETTIGIN TONTIN ARKEOLOGISISTA TUTKIMUKSISTA

Aluksi on todettava, että Rettigin tontin (nyk.Taidepalatsi) arkeologiset tutkimukset ovat kesken, joten varsinaisista tutkimustuloksista ei tässä vaiheessa voida vielä puhua.

Palatsi vaihtoi omistajaa vuonna 1991, jolloin se siirtyi Matti Koivurinnan säätiön omistukseen. Rettigin palatsin korjaus- ja muutostyöt taidemuseoksi käynnistyivät vuoden 1992 alussa. Rakennustöiden yhteydessä tuli esiin rakennusten jäännöksiä ja Turun maakuntamuseo aloitti arkeologiset valvonta- ja seurantatutkimukset tontilla maaliskuussa 1992.

Osittain palatsin alla sijaitsi kaksi lähes ehjää tynnyriholvattua kellaria. Rakennuspiirteidensä perusteella tiilistä ja luonnonkivistä tehdyt kellarit ajoittunevat 1700-luvulle.

Muut vuonna 1992 täytemaakerrosten alta löydetty kellarit olivat enemmän tai vähemmän rikkoontuneita. Luostarin Jokikadun kaakkoispuolella sijaitsivat kellarit ajoittunevat 1500/1600-1700-luvuille. Kellareiden välissä sijaitsee kuitenkin katkelma tiilimuuria, joka on tehty keskiaikaisella munkkilimityksellä. Kellareiden rakenteellisista piirteistä voidaan mainita seinäkomerot, umpeen muuratut ikkuna-aukot ja mukulakivilattiat. Lähes poikkeuksetta kellarit olivat vailla ajoittavia löytöjä mutta kellari 8:n lattiakiveyksestä saatiin talteen 1400-1500-luvulle ajoittuva hopearaha.

Kellareiden edustalta tuli esiin kaksi hirsistä salvostekniikalla rakennettua kaivoa. Suuremmassa oli laudoitettu pohja, mikä viittaisi siihen, että se lienee toiminut lähinnä vesisäiliönä. Hirsistä otetut dendronäytteet ovat vielä käsittelemättä, joten kaivojen ajoitukset puuttuvat.

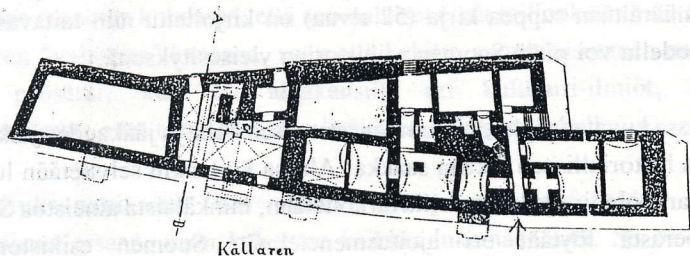
Kellareiden ja kaivojen lisäksi alueelta paljastui kaksi hyvin säilynyttä mukulakivikatua. Lähempänä rantaa kulkee Luostarin Jokikatu ja hieman ylempänä Luostarin Välikatu. Katujen kiveämisestä on mainintoja kirjallisissa lähteissä 1700-luvun alkupuolelta. Todennäköistä on, että keskiaikaiset kadut kulkevat kivettyjen katujen alla.

Varsinainen tasokaivausalue (n.45 m²) sijaitsi ns. Konsulinna ja palatsin välisellä alueella, jossa nykyään on autotalli. Tutkimusalueelta tuli esiin useita hyvin säilyneitä puurakenteita. Ehkä merkittävin puurakenne oli hirsistä salvostekniikalla tehty kaivo, joka tutkimuksissa osoittautui likakaivoksi l.latriiniksi. Kaivo sisälsi noin metrin verran lantaa, josta saatiin talteen runsaasti erilaisia näytteitä. Kaivausalueen löydöstö ajoittuu pääosin myöhäiskeskiajalle. Lukumäärältään suurimmat löytöryhmät ovat erilaiset puu- ja nahkaesineet. Mielenkiintoisia ja hauskoja löytöjä ovat viisi pientä puista pelinappulaa. Luuesineistä voidaan mainita huilun teelmä, kampa ja häränsilmäkuvioin koristeltu veitsenkahva.

Kesällä 1993 arkeologiset valvonta- ja seurantatutkimukset jatkuivat palatsin länsipuolella, jonne suunniteltiin maanalaista taidevarastoa. Ko.alueella on toiminut tupakkakehräämö (Tobaks Spinneri Fabriken) 1700-luvun puolivälistä 1800-luvun alkuun asti. 1870-luvulla tupakkakehräämön rakennuksia korjattiin Auran kylpylää varten, joka aloitti toimintansa v.1874. Kylpylätoiminnan jälkeen rakennuksia korjattiin ja muutettiin jälleen, nyt Rettigin tupakkatehdasta varten.

Täytemaakerrosten alta paljastui viisi muurattua kellaria, joista kolme oli lähes ehjää. Kellarit ajoittunevat 1600-1800-luvulle. Tutkimusalueella tavattiin myös rakennusten jäännöksiä, jotka ajoittuvat em. kellareita vanhemmiksi. Pahoin kallistunut keskiaikaisella munkkilimityksellä tehty tiilimuuri sijaitsee lähellä Itäisen Rantakadun muuria. Munkkilimitystä esiintyy myös kellariden 3 ja 5 välissä olevassa käytävässä.

Kellariden lisäksi alueella on mukulakivin katettu piha-alue, joka ajoittunee Turun palon (1827) aikaiseksi. Pihakiveyksen koillispuolelle kaivetussa koejassa tuli esiin mukulakiveystä, joka on todennäköisesti katukiveystä. Ajoittavia löytöjä ei koejasta saatu.

Auran kylpylän pohjapiirros vuodelta 1873.

Eero Muurimäki, Sukupolvien ketju. Sisämaan esihistoriaa. Saarijärven museon julkaisuja 3. Saarijärvi 1992. ISSN-0785-1960. 40 mk. Myy Saarijärven museo, PL 13, 43101 Saarijärvi.

Sisämaan esihistoriaa - Suomen esihistoriaa

Suomen esihistorian yleisesityksiä on ilmestynyt monenlaisia. Useimmiten ne ovat Suomen historia-teoksien ensimmäisiä osia. Joskus kustantamalla on ollut rohkeutta painattaa erillisen Suomen esihistorian esityksen. Esimerkkinä voidaan mainita Matti Huurteen kirjoittama **9000 vuotta Suomen esihistoriaa** (Otava, 1. painos 1979). Tämä teos on saavuttanut suurta suosiota ja siitä on otettu 4 painosta, joka osoittaa että suomalaisten keskuudessa todella on Suomen muinaisuuden kiinnostusta.

Kun Saarijärven museo julkaisi Eero Muurimäen kirjoittaman kirjan **Sukupolvien ketju. Sisämaan esihistoriaa**, tarkoitus ei varmaankaan ollut kilpailla esimerkiksi Huurteen teoksen kanssa. Lähtökohtana on ollut Saarijärven museossa 1991 avattu näyttely "Sukupolvien ketju - Saarijärvi esihistoriallisen ajan rajamaa". Kirjan ensisijainen tarkoitus on kai ollut antaa näyttelyn kävijälle lisätietoa Saarijärven ja lähialueiden muinaisuudesta. Kirjan alaotsikkona on Sisämaan esihistoria. Silti sivumäärältään suppea kirja (52 sivua) on kirjoitettu niin taitavasti, että sitä todella voi pitää Suomen esihistorian yleisesityksenä.

Kirjassa kuvataan lyhyesti Suomen asutuksen kehitys jääkauden jälkeisestä ajasta historialliseen aikaan saakka. Alussa kuitenkin selvitetään lukijalle mitä arkeologisella kulttuurilla tarkoitetaan, minkälaista aineistoa Suomen maaperästä löytää, eri ajoitusmenetelmät, Suomen esihistorialliset ajanjaksot ja Suomen luonnonolojen kehitys jääkauden jälkeisellä ajalla.

Hyvin havainnollisesti ja monipuolisesti esitetään eri aikakausien elinolot ja elinkeinot. Pääpaino asettuu kivikaudelle. Kokonainen luku on omistettu hirvelle, esi-isiemme mahdolliselle totemeläimelle. Hirvi on ollut tärkeä riista varsinkin kivikauden ihmiselle ja ymmärrämme sen taloudellisen merkityksen kun kerrotaan, että yhdestä hirvestä on riittänyt elantoa noin 25 henkilölle viikoksi. Kivikautinen suurperhe on voinut olla juuri sen suuruinen.

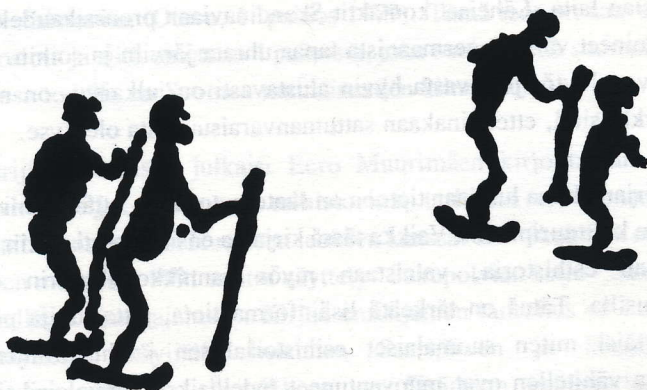
Kulttuurin eri ilmenemismuodot on tuotu esille. Esimerkkejä on sekä henkisen että aineellisen kulttuurin piiristä. Voimme mainita kalliomaalaukset ja kivikauden kulkukauppa. Esihistoriallisia kulkuvälineitä on myös käsitelty. Soista ja järvistä on löytynyt ruuhia, suksia ja reenjalaksia. Tekijä kirjoittaa, että ne ovat joutuneet soihin ja järvien pohjaan sattumanvaraisesti. Näin ei kylläkään aina ole tarvinnut olla asian laita. Läheiset kontaktit Skandinaviaan pronssikaudelta lähtien ovat voineet välittää germaanista tapaa uhrata järviin ja soihin. Keuruun suuri venelöytö, jota vasta hyvin alustavasti on julkaistu, on mielestäni esimerkki siitä, ettei ainakaan sattumanvaraisuudesta ole kyse.

Heti kirjan alussa lukijaan tietoon on saatettu tosiasia, että Suomi jakautuu kahteen kulttuuripiiriin. Vaikka tässä kirjassa ensisijaisesti onkin kyseessä sisämaan esihistoria, valaistaan myös rannikkokulttuurin olot eri aikakausilla. Tämä on tärkeätä lisäinformaatiota, jotta lukija paremmin ymmärtäisi miten suomalaiset esihistoriallisen ja historiallisen ajan saatossa vähitellen ovat muovautuneet todellisiksi suomalaisiksi. Tekijä painottaa monessa kohdassa, että suomalaiset eivät millonkaan muuttaneet Suomeen "valmiina" kansana, vaan että kehitys suomalaisuuteen on ollut hidas prosessi, kun eri aikakausilla eri kulttuuri-ilmiöt, kuten väestönsiirrot, ovat tuoneet uuden lisäyksen kehityksen kulkuun.

Tarkoituksenani ei ole tässä yhteydessä referoida kirjaa kokonaisuudessaan, vaan kehoittaa kaikkia lukemaan sitä. Se on kirja, joka tuo tietoa ja iloa sekä harrastajalle että ammattiarkeologille. Monipuolinen asiatieto on kevennetty hausalla ulkoasulla ja tekstiä hyvin

täydentävällä kuvituksella. Kun omasta takaa ei ole löytynyt tekstiä havainollistavaa aineistoa tekijä ei ole kaihtanut lainata sopivaa kuvitusta lähialueilta. Itäkarjalaisista kalliopiiirroksista on löytynyt erinomaiset metsästysaiheet ja 7000 vuotta vanha tanskalainen merta on varmasti samaa tyyppiä, jolla on pyydetty kalaa Suomessakin. Näin on syntynyt kirja, joka todella auttaa ymmärtämään miten on asuttu ja eletty Suomessa siihen aikaan, josta perimätieto ei kerro.

Marianne Schauman-Lönnqvist

0 5 10 15 20 cm

Henrik Asplund

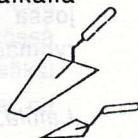
KESÄN KAIVAUSKUULUMISIA LOUNAIS-SUOMESTA / OSA 2

Vuoden 1993 arkeologisia tutkimuksia käsittelevän artikkelin ensimmäinen osa ilmestyi Arkeologia NYT! - Arkeologi NUI! -lehden edellisessä numerossa. Seuraavassa on esitelty lisää tutkimustuloksia Lounais-Suomesta, Turun maakuntamuseon toimialueelta.

Kaarina, Hulkio, Tikantontti

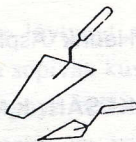
Museoviraston tutkimukset Hulkion esihistoriallisella asuinpaikalla jatkuivat Tikantontti -nimisellä alueella. Asuinpaikka on sijainnut merenlahden rannalla; se on mahdollisesti jäänyt käytöstä lahden maatuessa noin 500 vuotta ennen ajanlaskun alkua. Kaivausten tärkeimmät havainnot ovat 28 rekisteröityä paalunjälkeä, eli tumman maan täyttämää pyöreää kuopannetta, jotka kertovat pystykonstruktioista - mahdollisesti paikalla sijainneesta rakennuksesta.

Kaarina, Kuusiston linna

Tärkein kaivausalue sijaitsi esilinna-alueella, päälinnan nykyisen sisäänkäynnin kohdalla. Museoviraston tavoitteina oli muurien korjauksen yhteydessä tutkia päälinnan muurin ulkonevaa rakennetta sekä selvittää esilinnan keskiaikainen pihataso. Osoittautui, että paksun savikerroksen alla on säilynyt syvä keskiaikainen kulttuurikerros. Muuratun rakenteen sisältä paljastui linnan ylempiin osiin johtanut tiiliportaikko. Toinen kaivausalue sijaitsi vuonna 1992 tutkitun esilinnan muurin ulkopuolella. Löydöt olivat melko niukat, eikä merkittäviä lisiä aikaisempien vuosien löytöaineistoon saatu. Jälkimmäiseltä kaivausalueelta mainittakoon kuitenkin yksi brakteaatti, joka todennäköisesti ajoittuu 1300-luvulle. Linnan 1300-luvun käyttövaiheesta kertovat nyt sekä kirjalliset lähteet että arkeologiset havainnot. Vuonna 1993 jatkettiin myös edellisenä kesänä todetun meressä sijainneen paaluvastuksen tutkimuksia. Yli 3000 paalua on jo dokumentoitu matalassa vedessä linnan ympäristössä.

Kalanti

Turun yliopiston poikkitieteellisen Muuttuva miljö - muuttuva yhteisö -projektin yhtenä tutkimusalueena oli Kalanti, jossa suoritettiin inventointia. Tutkimuksen tuloksena löytyi aikaisemmin tuntematon kiviröykkiöalue.

Laitila, Nästi

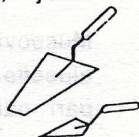
Turun yliopiston poikkitieteellinen Muuttuva miljö - muuttuva yhteisö -projekti suoritti tutkimuksia Nästin kylän alueella sijaitsevassa kohteessa, johon kuuluu viitisenkymmentä raivaus-raunioiksi tulkittua kiviröykkiötä. Röykkiöt kartoitettiin ja yksi niistä kaivettiin. Ainoita löytöjä olivat kymmenet kvartsi-iskokset, joiden esiintymiseen ei toistaiseksi ole löytynyt selitystä. Tutkimusalueesta tehdään myöhemmin kartta-analyysi, jossa mm. selvitetään vanhojen viljelyalueiden suhdetta röykkiöryhmään.

Laitila, Vidilä, Vainionmäki

Vainionmäen rikas merovinkiaikainen kalmisto löytyi vuonna 1985. Siitä lähtien museovirasto on suorittanut paikalla tutkimuksia lähes vuosittain. Tällä hetkellä kaivaukset ovat loppusuoralla ja kaivaustulosten julkaiseminen on suunnitteilla. Vuonna 1993 paljastui jälleen rikas miehen hautaesineistö arvokkaine aseineen. Vainionmäen kalmisto onkin alustavasti tulkittu päällikkö-yhteisön hautapaikaksi. Kalmisto on osittain ajalle tyypillinen polttokenttäkalmisto, mutta se lienee muodostunut röykkiön ympärille. Toistaiseksi kalmistoon haudattujen henkilöiden määrän arvioidaan olevan noin 20, puolet miehiä ja puolet naisia. Erityisesti miesten haudat, joihin liittyy 7 rikkaasti koristeltua miekkaa, ovat poikkeuksellisen hienoja. Hautauksia kalmistoon lienee suoritettuna noin 150 vuoden ajan. Vuonna 1994 kalmiston kaivaus saatettaneen loppuun, jonka jälkeen suunnitteilla on lähitöillä sijaitsevan asuinpaikan tutkimukset.

Laitila, Untamala, Myllymäki

Museoviraston koekaivausryhmä suoritti Untamalan Myllymäellä rautakautisen kalmistoalueen kartoituksen. Myllymäellä on 1910-20 -luvulla tutkittu roomalaisaikaisia 100- ja 200-luvun hautoja. Vuonna 1992 ympäristöministeriö rahoitti Untamalan alueen kulttuuriympäristön inventoinnin, johon liittyi myös muinaisjäännösinventointi. Vuoden 1993 kartoitus täydentää silloin tehtyä työtä. Lisäksi on raivattu Myllymäen kasvillisuutta, jotta kalmistoalue voisi paremmin toimia myös nähtävyyteenä.

Lieto, Kukkarkoski

Koetutkimuksia jatkettiin Kukkarkoski 2 -nimisen kivikautisen asuinpaikan alueella museoviraston aluesuunnittelijan johdolla. Paikalta on aikaisemmin löytynyt eri kampakeraamisten tyyli-vaiheiden keramiikkaa. Tutkimusten tarkoituksena on selvittää asuinpaikan laajuutta ja sitä, onko asuinpaikan eri osien käytössä havaittavissa eroja. Vuonna 1993 löytyi kampakeraamiikan lisäksi myös rautakautista keramiikkaa. Selvin paikannettu rakenne oli koekaistassa esiin tullut kivetty tulisija.

Nauvo, Seili

Turun yliopiston arkeologian oppiaineen yhtenä opetuskaivauskohteena oli Seilin saareissa, Ängesnäs berget -nimisessä paikassa sijaitseva hautaröykkiö. Kohde osoittautui löydettömäksi. Tutkimuksessa kerättiin laaja rapautumismittausaineisto, jonka avulla mm. pyritään arvioimaan kohteen suhteellista ikää.

Nousiainen

Turun yliopiston Muuttuva miljö - muuttuva yhteisö -projekti suoritti inventointitutkimuksia Santamalan ja Koljolan kylien alueella. Santamalasta löytyi pintapöiminnassa kivi- ja rautakauden asuinpaikkalöytöjä.

Turku, Kärsämäki

Museoviraston koekaivausryhmä suoritti koekaivauksen kivi- ja varhaismetallikautisella asuinpaikka-alueella Turun Kärsämäessä, Tuulismaentiellä. Kohde osoittautui suurimmaksi osaksi tuhoutuneeksi. Vähäisistä löydöistä mainittakoon muutamat palat naarmupintaista keramiikkaa.

Turku (ent. Kaarina), Ristimäki

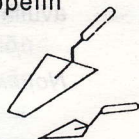
Museoviraston koekaivausryhmä suoritti koetutkimuksen Ristimäen alueelle suunnitellun rakentamisen takia. Ainoiksi löydöiksi jäivät pari naarmupintaista saviastianpalaa.

Yläne, Kappelniitty

Kirjallisissa lähteissä mainitaan kappeli Yläneellä 1400-luvulla. Yläneen alue on kirkollisesti merkittävä myös siitä syystä, että Pyhän Henrikin pyhiinvaellusreitti lienee kulkenut Yläneen kappelin kautta. Kappelniitynmäeltä tiedetään aikaisemmin löytyneen luita sekä arkun metallinen kahva. Mäen arkeologiset tutkimukset aloitettiin vuonna 1992 kaavoituksen takia. Tuolloin havaittiin tulenpitoon liittyviä jälkiä, mm. palaneiden kivien keskittymä sekä kyntöjälkiä, ns. muinaispelto. Palaneiden kivien keskittymä on sittemmin radiohiiliajoitettu 600-700 -luvulle. Maanäytteestä löytynyt pölkkyvehnän jyvä on puolestaan ajoitettu 1000-1200 -luvulle. Vuoden 1993 tutkimuksissa museoviraston koekaivausryhmä keskittyi alueen fosfaattikartoitukseen, mutta kaivauksissa saatiin myös lisää havaintoja kyntöjäljistä. Kappelin sijaintipaikkaa ei toistaiseksi ole paikallistettu.

Yläne, Uusikartano

Museoviraston koekaivausryhmä suoritti loppuun Uusikartanon kivikautisen asuinpaikan koekaivauksen. Asuinpaikka ajoittuu mesoliittiseen kivikauteen, eli se on yli 6000 vuotta vanha. Pääosin paikalta on löytynyt kvartsi-iskoksia ja muita kiviartefakteja.

ARKEOLOGIAN JAOSTOKO MUSEONYSTÄVIIN ?

Alkuvuodesta 1991 Turun maakuntamuseon ystävät r.y. järjesti kyselyn jäsenistössä kiinnostuksesta arkeologisen toiminnan lisäämiseen ja erityisesti monipuolistamiseen. Vastauksia tuli silloin 23. Vastaajista 18 ilmoitti olevansa halukkaita toimimaan arkeologisessa työryhmässä. Työryhmän kutsuivat koolle Henrik Asplund, Kristiina Korkeakoski-Väisänen ja Teija Tiitinen, ja se kokoontui ensimmäisen kerran 17.09.1991. Työryhmä haluttiin mieltää eräänlaiseksi kokeiluvaiheen ryhmäksi, jonka tarkoitus on ollut selvittää miten arkeologista toimintaa Turun maakuntamuseon ystävien piirissä voitaisiin kehittää ja koordinoida.

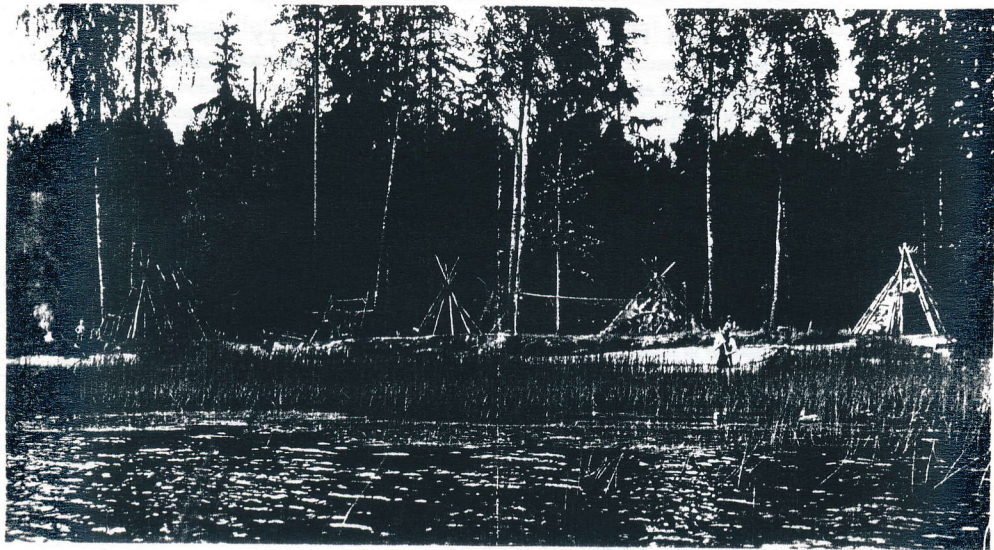
Työryhmä on toiminut kolmatta vuotta järjestäen kursseja, luentoja, esitelmia ja retkiä sekä toimittaan Arkeologia NYT! - Arkeologi NUI - tiedotelehtistä. Tämän ajan kuluessa työryhmän jäsenet ovat havainneet arkeologian kiinnostavan Turun maakuntamuseon ystävien jäseniä. Arkeologisen toiminnan monipuolistamiseksi ja selkiinnyttämiseksi työryhmä ehdottaa arkeologian jaoston perustamista.

Jäämme odottamaan Turun maakuntamuseon ystävät r.y:n hallituksen päätöksiä ja mahdollisia toimenpiteitä.

RETKIKOhteita!

KIVIKAUDEN KYLÄ

Summassaareissa sijaitseva Kivikauden kylä kuvaa kivikauden ajan asumuksia ja pyyntimenetelmiä. Alueelle on rakennettu kampakeraamisen ajan (4000 — 2000 eKr.) kylän ennallistus. Näyttelyrakennuksessa on esillä Saarijärveltä löydettyistä kivikautista esineistä koottu näyttely. Kylässä voi kokeilla mm. kivikautisen kirveen käyttöä ja ruuhella melomista.

Miltä tuntuisi matkustaa ajassa viisituhatta vuotta taaksepäin, astua pieneen kylään, jossa aika on seisahtanut, ihmisten arkinen aherrus on pysähtynyt. Asumukset ovat ympärilläsi, kiviteräiset työkalut ovat jääneet nojaamaan siihen, missä niitä viimeksi tarvittiin, verkko on kuivumassa telineellään ja ruuhet lähtövalmiina rannassa.

Summassaari
Puh. 944-22873

Avoimna kesäisin
ti—su klo 12—19

Hur skulle det kännas att resa femtusens år tillbaka i tiden, komma till en by där tiden har stått stilla, människornas vardagliga slit har stannat upp. Bostäderna finns runt omkring Dig, verktygen med stenblad har blivit kvar där de senast användes, fisknätet hänger på en ställning för att torka och ekorna ligger och väntar vid stranden.

KIVIKAUDEN KYLÄ SAARIJÄRVI

Saarijärven museon Kivikauden kylän ovat suunnitelleet suomalaiset esihistorian tutkijat ja asiantuntijat. Kylän ennallistus perustuu arkeologisiin löytöihin sekä suomalais-ugrilaisia metsästäjäkulttuureja koskevaan tutkimukseen.

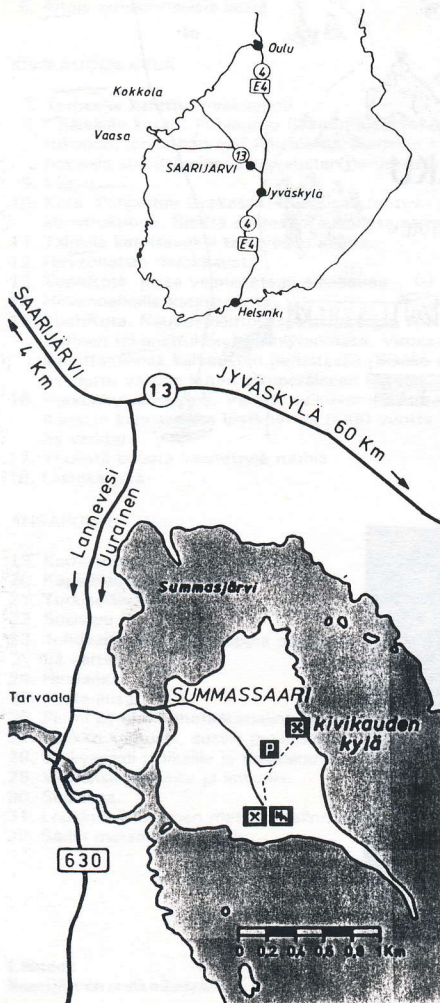
Kivikauden kylä on rakennettu muistuttamaan ns. kam-pakeraamisen kulttuurin asuinpaikkaa vuoden 3000 e.Kr. vaiheilla. Komeat saviastiat, joiden pinta on kirjailtu lyhyen kamman painanteita muistuttavilla koristeilla, ovat tunnusomaisia kyseiselle ajanjaksolle. Itse kylän rakennukset ja esineet ovat kaikki jäljennöksiä. Pieni kokoelma aitoja, Saarijärveltä löytyneitä kivikautisia esineitä on nähtävillä näyttelyrakennuksessa. Näyttelykatoksessa on kuvin esitetty kivesineiden valmistustekniikoita. Voit myös itse hioa kivi-kirvestä, muovailta saviastiaa tai hakata kivi-kirveellä puuta. Yhdestä rungosta koverrettu ruuhi on myös kokeiltavanasi.

SUMMASSAARI — SUOSITTU JO ESIHISTORIAALLISENA AIKANA

Kivikauden kylä on rakennettu Tarvaalan Summassaareen, n. 8 km Saarijärven keskustasta. Alueella on runsaasti esihistoriallisen ajan jäänteitä. Pelkästään asuinpaikkoja Summasen rannoilta on löydetty 18, joista yhdeksän on Summassaarella. Vanhimmat näistä kuuluvat Suomen vanhimpaan asutusvaiheeseen, ns. Suomusjärven kulttuuriin. Ne ovat olleet käytössä n. 6500 e.Kr. Summassaaren eteläosan luonnonkauniissa Haikankärjessä on asuttu kivikauden loppupuolella, noin neljätuhatta vuotta sitten. Vain parinsadan metrin päässä Kivikauden kylästä on Saarenpään asuinpaikka. Sen asukkaat ovat ajanlaskumme alun tienoilla valmistaneet rautaa järvimalmista.

Kivikauden ihminen asettui asumaan rantahietikolle. Jääkauden jälkeä maa on kohonnut ja jatkaa yhä kohoamistaan, enimmillään Vaasan seudulla lähes metrin sadassa vuodessa. Kivikautiset merenranta-asuinpaikat ovat tällöin joutuneet jopa 100 km:n etäisyydelle nykyisestä rantaivasta. Koska maan kohoaminen on runsaampaa lännessä kuin idässä, ovat järvet muuttaneet muotoaan. Osa kivikautisista asuinpaikoista on jäänyt veden alle, osa taas kauaksi rannasta.

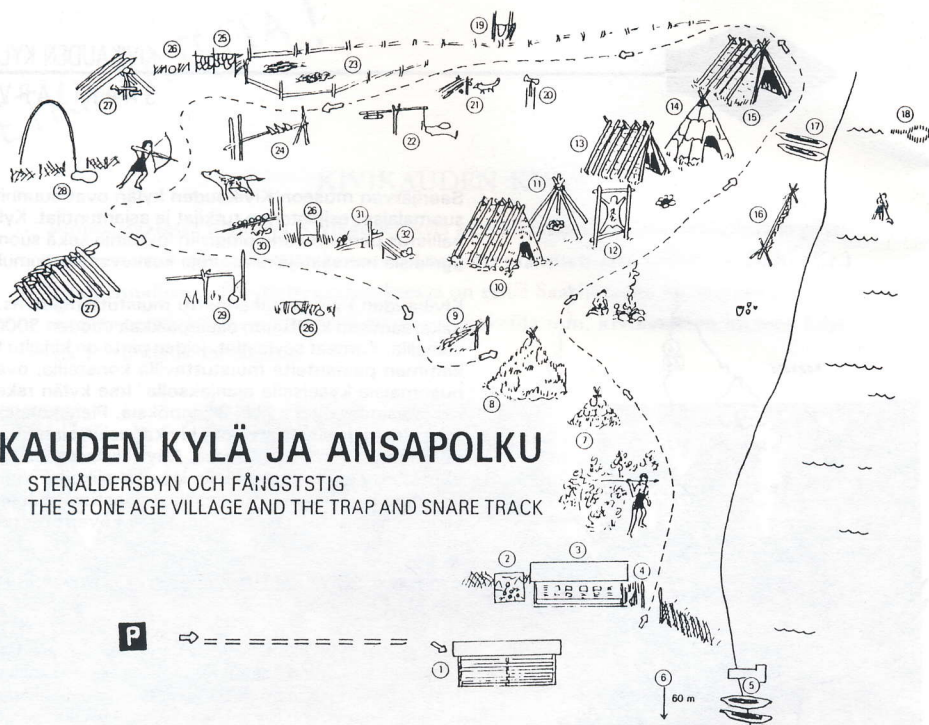
Saarijärven Summassaari on harvinainen poikkeus. Se sijaitsee eräänlaisella sarana-alueella, jossa muutokset ovat olleet hyvin vähäisiä. Alueen vanhimmat asuinpaikat sijaitsevat vain pari metriä nykyisen järvenpinnan yläpuolella. Kivikauden kylässä voit ihailla varsin samanlaista maisemaa kuin esi-isäsi 7000 vuotta sitten.

KIVIKAUDEN KYLÄ JA ANSAPOLKU

STENÅLDERSBYN OCH FÅNGSTSTIG

THE STONE AGE VILLAGE AND THE TRAP AND SNARE TRACK

1. Näyttely- ja kioskirakennus
2. Tintamareski
3. Esittelykatos
4. Kivikirveen kokeilupaikka
5. Yleisöruuhet
6. Aitoja esihistoriallisia liesiä

KIVIKAUDEN KYLÄ

7. Turpeella katettu maakuoppa
8. "Räisälän kota". Pohjautuu Sakari Pälsin rekonstruktion, jonka hän teki Räisälässä, Karjalan kannaksella suorittamiensa kaivausten perusteella.
9. Laavu
10. Kota. Pohjautuu Byskessä, Ruotsissa tehtyyn rekonstruktion. Sisällä shamaani parantaa sairasta.
11. Taljoilla katettavaksi tarkoitettu sauna.
12. Hirvennahan muokkausta.
13. Tuohikota, jossa valmistetaan saviastiaa.
14. Hirvennahoilla katettu kota.
15. Tuohikota. Neuvostoliittolaisen arkeologin N.N. Gurinan rekonstruktio hänen Narvassa, Virossa suorittamiensa kaivausten perusteella. Sisälle on haudattu vainaja kuten alkuperäiseen kotaan.
16. Verkonkuivausteline. Verkon esikuvana Antreasta, Karjalan kannakselta löytenyt yli 9000 vuotta vanha verkko.
17. Yhdestä puusta veistettyjä ruuhia
18. Liistekatiska

ANSAPOLKU

19. Karhuansa.
20. Kämpälälauta eli kääpälä.
21. Turkiseläinansa.
22. Susivipu.
23. Johdeaita ja pyyntikuoppia peuran ja hirvenpyyntiä varten.
24. Hirviensa.
25. Peura-ansa.
26. Permi eli rihma metsäkanalintujen pyyntiin.
27. Loukku karhuille, susille ja villisioille.
28. Sätkypermi jäniksille ja metsäkanalinnuille.
29. Vipua jäniksille ja linnuille.
30. Susiansa.
31. Loukku eli luttonen metsäkanalinnuille.
32. Sadin metsäkanalinnuille.

1. Utställningsbyggnad och kiosk
2. Tintamareski
3. Utställningsstånd
4. Provplats för stenyx
5. Ekor för allmänt bruk
6. Förhistoriska eldstäder

STENÄLDERSBYN

7. Torvtäckt jordhåla
8. "Räisälä-kåtan". Baserad på Sakari Pälsin rekonstruktion, som han gjorde på grundval av sina utgrävningar i Räisälä på Karelska näset.
9. Vindskydd
10. Kåta efter förebild från en rekonstruktion gjord i Byske, Sverige. Inne i kåtan botar schamanen en sjukling.
11. Bastu, avsedd att täckas med skinn.
12. Behandling av älgskinn.
13. Näverkåta, i vilken framställs lerkär.
14. Kåta täckt med älgskinn.
15. Nävertäckt kåta. Rekonstruktion av den sovjetiske arkeologen N.N. Gurina på grundval av de utgrävningar hon gjort i Narva, Estland. Inne i kåtan finns en avliden begravd på samma sätt som i den ursprungliga kåtan.
16. Torkställning för fisknät. Förebild för nätet är ett över 9000 år gammalt nät som funnits vid Antrea på Karelska näset.
17. Eka urholkad ur en stock.
18. Spjälkatse.

FÄNGSTSTIG

19. Björnfälla.
20. Råvfälla eller rävklyka.
21. Pälstdjursfälla.
22. Varggiller.
23. Ledstängsel och fångstgropar för jakt av hjort och älg.
24. Älgfälla.
25. Hjortfälla.
26. Giller eller snara för jakt på skogsfåglar.
27. Fälla för björn, varg och vildsvin.
28. Sprattelsnara för hare och skogsfågel.
29. Fälla för hare och fågel.
30. Vargfälla.
31. Fälla för skogsfåglar.
32. Snara för skogsfåglar.

Lähteet:

Saarijärven matkailuesitteet

TURUN TYÖVÄENOPISTOLLA
Kaskenkatu 5

järjestetään yhteistyössä Turun maakuntamuseon kanssa

ARKEOLOGIAN LUENTOSARJA

Kevät 1994

Luentopäivät

Aiheet ja luennoitsijat

Maanantaina 10.01.1994

Pyyntikulttuurista ruoan tuottamiseen

Minna Sartes

" 17.01.1994

Rannikon pronssikulttuurin henkistä
taustaa

Teija Tiitinen

"

24.01.1994

Varhaismetallikauden asutus Turussa

Henrik Asplund

"

31.01.1994

Venepolttohaudaukset kalmistoissa

Eeva Raike

"

07.02.1994

Kalmistosta kirkkomaaksi

Leena Koivistoinen

"

14.02.1994

Kolmen kirkon ongelma

Juhani Kostet

Kaikkina iltoina 18.00 - 19.30

